

Preek over Johannes 1:43-51

Liturgie morgendienst:

Votum en groet

Zingen: Ps. 122:1,2,3

De Tien Woorden

Zingen: Ps. 19:3,4

Gebed

Schriftlezing: Johannes 1:19-42

Zingen: Opw. 518

Tekst: Johannes 1:43-51

Preek

Zingen: Gez. 62:1,2,3,4

Gebed

Collecte

Zingen: Lb. 476:1,2,4

Zegen

Liturgie middagdienst:

Votum en groet

Zingen: Ps. 122:1,2,3

Gebed

Schriftlezing: Johannes 1:19-42

Zingen: Opw. 518

Tekst: Johannes 1:43-51

Preek

Zingen: Gez. 62:1,2,3,4

Geloofsbelijdenis: Gez. 179b

Gebed

Collecte

Zingen: Lb. 476:1,2,4

Zegen

Gehouden te: Baflo, 19-01-14 (9.30 u.)

Liturgie morgendienst (Delfzijl, 02-02-14):

Votum en groet

Zingen: Ps. 122:1,2,3

Dienst van het Woord

De Tien Woorden

Zingen: Ps. 19:3,4

Gebed

Schriftlezing: Johannes 1:19-42

Zingen: Ps. 139:1,2

Tekst: Johannes 1:43-51

Preek

Zingen: Gez. 62:1,2,3,4

Dienst van gebeden en offerande

Dankzegging en voorbede

Zingen: Lb. 285:1,2,3,4

Collecte

Zingen: Ps. 93:1,2,3

Zegen

Preek

**Thema: Vinden en volgen.
Ofwel: Jezus zag jou zitten. Zie jij Jezus zitten?**

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, jongens en meisjes, broeders en zusters,

1. Schakels

Hoe ben jij bij Jezus gekomen? Of, hoe bent u bij Jezus gebracht?

Je mag de vraag ook omkeren: Hoe is Jezus bij jou gekomen? Of, hoe is Jezus bij u gebracht?

Dat zijn vragen waar je even over mag nadenken. ....

Voor de meesten van ons hier in de kerk zal gelden: Ik ben bij Jezus gekomen door mijn ouders. Vader en moeder hebben mij bij Jezus gebracht. Dat past bij Gods verbond en bij de heilige doop. Dat past bij de gebeurtenis, die verteld wordt in Marcus 10:13-16 en bij de woorden die Jezus daar spreekt.

"De mensen probeerden kinderen bij hem te brengen om ze door hem te laten aanraken,....."

En:

"Laat de kinderen bij me komen, houd ze niet tegen, want het koninkrijk van God behoort toe aan wie is zoals zij."

Jezus zegt dus: 'Breng jullie kinderen bij mij. Dan zal ik ze zegenen.' En hij zegt: 'Word zelf als een kind.'

Voor andere christenen geldt dat ze bij Jezus gebracht zijn door een vriend, een broer of zus of door een collega. Of misschien zelfs wel door een voorganger in de kerk. Mensen hebben hun verteld over Jezus en een geestelijke ontmoeting met hem gearrangeerd. Of kun je dat zo niet zeggen?

Dus in vrijwel alle gevallen is het iemand in jouw naaste omgeving. Het Woord en de Geest van God speelden daarbij ook een belangrijke rol. Waren zelfs doorslaggevend.

Welnu, wat voor jou geldt, geldt ook voor de mensen die jou bij Jezus brachten en jou over God vertelden. En ook geldt het weer voor die mensen..... En zo kun je steeds verder terug gaan.

Er is een ketting van allemaal schakels: mensen vinden elkaar en brengen die ander bij Jezus, omdat ze zelf de Messias Jezus hebben gevonden. En omdat Jezus hen heeft gevonden. Jou ook heeft gevonden dus!

Zo'n set schakels vinden we hier ook in Johannes 1 in de eerste vijf dagen van Jezus' eerste werkweek als de Gezalfde van God. Het is ongeveer zes weken na Jezus' doop in de Jordaan en kort na zijn verzoeking in de woestijn.

Je mag het ook een kettingreactie noemen. Ik zal het kort aanduiden en uitleggen.

a. Johannes de Doper getuigt van Jezus, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegdraagt. Hij wijst hem aan.

- b. Op de derde dag van die bewuste week zet Johannes twee van zijn leerlingen op het spoor van Jezus, het lam van God. Andreas en nog een andere leerling, hoogstwaarschijnlijk Johannes zelf. Hij noemt nooit zijn naam. Hij is de andere leerling.
- c. Andreas vindt de volgende dag zijn broer Simon en brengt hem bij Jezus. En er zijn summiere aanwijzingen in het verhaal dat Johannes ook zijn broer vindt en bij Jezus brengt. Jakobus dus.
- d. Op de vijfde dag vindt Simon Filippus, die net als Andreas en hij afkomstig is uit Betsaida. Die twee kennen elkaar dus. (Opmerking: dr. P.H.R. van Houwelingen geeft in zijn commentaar op Johannes goede argumenten voor deze schakel in het geheel.)
- e. Filippus vindt dan op zijn beurt Natanaël en brengt hem bij Jezus.

[Dus: Johannes de Doper → Andreas → Simon Petrus → Filippus → Natanaël.]

Zo zitten we dan meteen midden in onze tekst. Aan het eind van de eerste week zijn er dus zes leerlingen bij Jezus. Ze hebben de Messias gevonden. Ze hebben elkaar gevonden en bij Jezus gebracht. Dat geeft sowieso een sterke onderlinge band tussen deze mannen.

We herkennen in dit hoofdstuk ook twee kernwerkwoorden: 'Vinden' en 'volgen'. (In de NBV overigens op verschillende manieren vertaald; onder andere met 'ontmoeten'.)

Die beide werkwoorden heb ik in het thema van de preek gezet.

Vinden en volgen.

Ik zet erbij – ook voor jullie als leerlingen van Jezus in 2014:

Jezus zag jou zitten. Zie jij Jezus zitten?

2. Gezien

In zijn gesprek met Natanaël zegt Jezus: *"Ik had je al gezien voordat Filippus je riep, toen je onder de vijgenboom zat."*

Is dat een vorm van telepathie bij Jezus? Dat hij op de een of andere manier vanuit de verte innerlijk dingen ziet? Sommige mensen hebben dat, telepathische gaven. Ze worden soms ingezet bij het oplossen van moorden en andere misdrijven. Of ook op andere gebieden.

Dat is het niet bij Jezus. Wat dan wel?

Kan het zijn dat Jezus bijvoorbeeld vanaf een hoger gelegen punt in de tuin van Natanaël kon kijken en hem daar zag zitten onder de vijgenboom? En dat hij zo ook heeft gezien dat Filippus met hem praatte en hem riep om mee naar Jezus te gaan? Op zich wel, denk ik. Jezus was en is een echt mens.

Maar in dat geval wist de Heer al wel: "Natanaël moet ik hebben. Hem wil ik uitnodigen om met mij mee te gaan."

Het gaat dus dieper dan een telepathische gave. Ook dieper dan een menselijke blik vanuit een ander standpunt. Het is een bijzondere vorm van voorkennis bij hem, die de Messias is, de Zoon van God.

Hier is sprake van alwetendheid. En dat is een eigenschap van God. Jezus is een Helderziende met een hoofdletter.

"Ik had je al gezien voordat Filippus je riep, toen je onder de vijgenboom zat."

Dat is voor Natanaël bemoedigend. Het bevestigt voor hem ook, wat Filippus al heeft gezegd: "Wij hebben de Messias gevonden, de man over wie Mozes en de profeten hebben gesproken."

Met één blik peilt en doorziet Jezus wie hij voor zich heeft. Dat was ook al zo bij Simon, die van Jezus de naam Kefas / Petrus krijgt, Rots. Met het oog op zijn toekomstige taak en positie als apostel van de Heer.

Jezus ziet wie Natanaël werkelijk is. "Kijk, echt een Israëliet in wie geen bedrog is."

3. De zoon van Talmai / Tolomeüs

Wie is deze Natanaël? Filippus kende hem, zo blijkt. Hij zoekt gericht en vindt hem. Natanaël is afkomstig uit Kana in Galilea, vertelt Johannes in hoofdstuk 21:2. Hij wordt over het algemeen geïdentificeerd met de apostel Bartolomeüs. Dat is zijn achternaam: Zoon van Talmai of Tolomeüs.¹

Zulke (achter)namen (patroniemen met een moeilijk woord) komen we vaker tegen in het Nieuwe Testament: Bartimeüs, Barabbas, Barnabas, Barsabbas, Barjesus. Met die naam Bartolomeüs is hij bekend geworden. Maar Johannes kende hem nog bij zijn voornaam Natanaël. Vanaf het begin dus, vanaf die eerste week van Jezus' optreden.

Hij blijft staan op 6 in het rijtje van de twaalf leerlingen / apostelen, in het derde tweetal samen met Filippus. Zie Matteüs 10:2-4:

"Dit zijn de namen van de twaalf apostelen: als eerste Simon, die Petrus genoemd wordt, en zijn broer Andreas, Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, Filippus en Bartolomeüs, Tomas en de tollenaar Matteüs, Jakobus, de zoon van Alfeüs, en Taddeüs, en ten slotte Simon Kananeüs en Judas Iskariot, die hem zou uitleveren."

Jezus ziet deze Natanaël en hij kent hem. Echt een Israëliet zonder bedrog.

Misschien mag je dat wel verstaan met een Groningse beleving en gevoel voor understatement. 'Nait slecht' is heel goed, uitstekend.

Zonder bedrog, dat is oprecht en goudeerlijk. Rechtvaardig en recht door zee. Als Jezus jou zo kent en dat van je zegt... Een prachtig getuigenis.

Op de achtergrond klinkt het verhaal van aartsvader Jacob mee. Jacob, de bedrieger, krijgt van God de HEER een nieuwe naam: Israël. En daarmee een nieuwe identiteit: nu een man zonder bedrog. Zie Gen. 32:29.

Van deze Israël is Natanaël een zoon, een echte. Een man in wie geen bedrog is.

Hij is echt een Israëliet, volkomen oprecht. Ook al staat hij eerst nog sceptisch tegenover Jezus, de zoon van Jozef uit Nazaret. Bij wie Filippus hem gebracht heeft met de woorden:

"We hebben de man gevonden over wie Mozes in de wet geschreven heeft en over wie ook de profeten spreken: Jezus, de zoon van Jozef, uit Nazaret!" (vs. 45)

4. Wie is Jezus?

Jezus zag Natanaël zitten. Onder de vijgenboom. Zag Natanaël Jezus ook zitten op zijn beurt?

---

¹ Dr. P.H.R. van Houwelingen, *Johannes Het evangelie van het Woord*, Kampen 1997, p. 73.

U begrijpt dat 'zien zitten' nu een wat andere klank heeft. Wij gebruiken het best wel vaak in die figuurlijke betekenis. We zeggen: 'Ik zie dat wel zitten.' Of: 'Dat zie ik niet zitten.' Dat betekent zoiets als: 'Ik zie wel of geen mogelijkheden om iets te doen en ik heb er ook wel zin in. Of niet.'

En een verliefde jongeman zegt tegen een meisje: 'Ik zie het wel zitten met jou. Zullen we verkering hebben?' En hij vraagt haar: 'Zie jij het ook met mij zitten?'

Ziet Natanaël het zitten met Jezus?

Eerst niet zo heel erg, dunkt me, om zijn afkomst. Hij reageert sceptisch op de woorden van Filippus. 'Jezus, de zoon van Jozef, uit Nazaret.'

"'Uit Nazaret?' zei Natanaël. 'Kan daar iets goeds vandaan komen?' 'Ga zelf maar kijken,' zei Filippus." (vs. 46)

Nazaret was echt een gat in het hoge noorden in de ogen van veel Joden, ook in Galilea. Het stelde niks voor. In de stad bouwde men het noordelijke dialect na: Jezus de Nazôôreeër, zei men.

Misschien was er ook wel dorpse rivaliteit tussen Kana, waar Natanaël vandaan kwam, en Nazaret, het kleinere buurdorp. Heb je tussen dorpen op het platteland nog steeds. Die Bavvelters, die Winsummers, die Eenrummers..... En Den Andel is ook maar Turkije... Voorbeelden te over.

'Uit Nazaret? Kan daar iets goeds vandaan komen?'

De oprechte Natanaël weet in elk geval wel, dat er uit Mozes en de Profeten geen link te halen is tussen de Messias en Nazaret. Zo goed kent hij zijn Bijbel wel. Hij weet van Micha over de Betlehem en de heerser die God belooft. (Micha 5:1)

Nazaret wordt een beetje weggezet. De Messias uit Nazaret? Nee, dat maakt de zoon van Talmai niet direct mee.

Gelukkig laat Filippus zich daardoor niet van de wijs brengen. "Ga zelf maar kijken," zegt hij. En dat doet Natanaël. En dan volgt daar de bijzondere ontmoeting met Jezus.

Natanaël vindt Jezus. En Jezus heeft Natanaël gevonden, hem gezien voordat Filippus met hem gepraat heeft.

En dan draait Natanaël om als een blad aan de vijgenboom, waaronder hij zat te mediteren, zijn broodje te eten of een dutje te doen. Of alle drie.....

Hoor zijn belijdenis, die Johannes heeft onthouden en opgetekend!

"Rabbi, u bent de Zoon van God, u bent de koning van Israël!" (vs. 49)

Wie is Jezus nu voor Natanaël? Hier hebt u het. Op de vijfde dag van Jezus' eerste week gooit de zesde discipel het er gelovig uit. "U bent de Messias. U bent de Zoon van God; u bent de koning van Israël."

"Als oprechte Israëliet heeft hij in Jezus van Nazaret zijn koning herkend, ja zelfs meer dan een vorst:... Of er uit Nazaret ook iets goeds kan komen!"²

Jezus zegt nu niet: 'Stil, houd dat voor je.' Hij wijst Natanaël niet terecht, zoals later wel. Hij lijkt juist blij met deze vroege belijdenis.

² idem p. 76.

Als ik jou nu eens de vraag voorleg: "Wie is Jezus voor jou?", wat zeg je dan? Wat is uw belijdenis?

Bedenk hierbij wat Johannes als doel van zijn boek met alle verhalen en wonderen van Jezus noteert:

"... opdat u gelooft dat Jezus de messias is, de Zoon van God, en opdat u door te geloven leeft door zijn naam." (Joh. 20:31)

5. Grotere dingen

Natanaël heeft Jezus gezien en hij gelooft. Jezus herkent dat. Hij is daar ook blij mee. Want de kring van leerlingen begint te groeien in een week tijd. Het zijn er nu al zes.

'Toch heb je nog lang niet alles gezien, Natanaël,' zegt Jezus. 'Er staat jou en je broeders nog veel meer te wachten!'

"Jezus vroeg: 'Geloof je omdat ik tegen je zei dat ik je onder de vijgenboom zag zitten? Je zult nog grotere dingen zien.'" (vs. 50)

Voorwaarde is uiteraard dat hij Jezus blijft volgen.

Die grotere dingen zullen in eerste instantie al op heel korte termijn zichtbaar zijn, weet Jezus. Twee dagen later al, op de bruiloft in Kana, de geboorteplaats van Natanaël. Op de zevende dag van Jezus' eerste week.

Jezus redt het feest, want water wordt wijn. Johannes noteert en duidt:

"Dit heeft Jezus in Kana, in Galilea, gedaan als eerste wonderteken; hij toonde zo zijn grootheid en zijn leerlingen geloofden in hem." (Joh. 2:11)

Dat is het eerste grootse wonder van Jezus. Hij openbaart zijn heerlijkheid. Er zullen nog veel meer grote dingen volgen. Zoveel, dat het met geen pen te beschrijven is, zegt Johannes.

"Jezus heeft nog veel meer gedaan: als al zijn daden, een voor een, opgeschreven zouden worden, zou de wereld, denk ik, te klein zijn voor de boeken die dan geschreven moesten worden." (Joh. 20:25)

6. De Jacobs ladder

Jezus sluit zijn gesprek met Natanaël af met een krachtige verzekering, een profetische beaming van een hemelse waarheid. En hij richt zich tot de kleine kring van leerlingen die er dan al is. Die zes Galilese mannen dus.

"'Waarachtig, ik verzeker jullie,' voegde hij eraan toe, 'jullie zullen de hemel geopend zien, en de engelen van God zien omhooggaan en neerdalen naar de Mensenzoon.'" (vs. 51)

Eerder in het gesprek schemerde het verhaal van aartsvader Jacob al door Jezus' woorden heen. – 'Echt een Israëliet zonder bedrog.' – Hier gebeurt dat nog

duidelijker. En ik denk dat Filippus, Natanaël en de andere leerlingen dat gehoord hebben. Zij kenden de boeken van Mozes en waren daar intens mee bezig. Jacob zag in zijn droom in Betel een ladder die van de aarde naar de hemel reikte. Engelen stegen daarlangs op en daalden daarlangs neer. (Gen. 28:10-22) Zoiets zullen de leerlingen ook zien, maar dan niet in een droom, maar in de werkelijkheid van Jezus zelf.

Ze zullen de hemel open zien. En ze zullen zien dat Gods engelen omhooggaan en neerdalen op of langs de Mensenzoon. Zo zegt Jezus dat.

Wij doen dat net zo. Ik ga op de trap naar boven of naar beneden. Via de trap, kan ik ook zeggen.

Dat doen Gods engelen bij de Mensenzoon. Jezus maakt daarmee duidelijk dat hij de echte Jacobs ladder is. En dat via hem verkeer en communicatie plaatsvindt tussen de hemel en de aarde. De boodschappen en boodschappers van God gaan van de hemel naar de aarde. Vice versa. Engelen helpen Jezus ook in de grootse werken die hij gaat doen.

Jezus is dus de trap naar de hemel. Jezus is de verkeersweg tussen God en mensen. Hij is de Mensenzoon. Zo noemt hij zichzelf. En hij is de Zoon van God. Zo belijden zijn leerlingen hem.

De Mensenzoon, dat is een naam met een dubbele inhoud. Er zit iets nederigs in: echt mens. En het is een eretitel met een verheven karakter, een koninklijke figuur. Ontleend aan het visioen van Daniël. Kijk maar in Daniël 7:13,14.

De Jacobs ladder. Jezus zegt later:

"Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand kan bij de Vader komen dan door mij." (Joh. 14:6)

Via de Mensenzoon kun je bij de Vader komen. Maar dan moet je wel eerst bij Jezus komen. Of bij hem gebracht worden. Je moet ook niet onder aan de Jakobs ladder blijven staan uit angst of ongelovigheid. Stap er maar op en loop. Het is een smalle weg, maar wel betrouwbaar. Hij brengt je waar je zijn moet. Bij God.

Hoe ben jij bij Jezus gekomen? Ik pak de vraag uit het begin van de preek nog even op. Hoe ben jij bij Jezus gebracht?

Het patroon van Johannes 1 met zijn schakels van leerling tot leerling blijft herkenbaar. Blijft ook een passende en pakkende weg van evangelieverkondiging en kerkplanting.

Maak alle volken tot mijn leerlingen, zegt Jezus vlak voor zijn vertrek naar de hemel. Dat is een kwestie van zoeken en vinden. En dus van gevonden worden door Jezus zelf.

Vinden en volgen.

Jezus zag jou zitten. Zie jij het zitten met Jezus, die Rabbi uit Nazaret, de Mensenzoon?

Amen